

Albrecht Sándor és János munkásságát bemutató kiállítás látható a pozsonyi Zenei Múzeumban

Megint nem tudjuk eléggé propagálni azt, ami jó – füstölgök magamban, Az Albrecht-család és a házi kamarazenélés hagyományai Pozsonyban című kiállítást nézve.

Albrecht Sándor és János munkásságát bemutató kiállítás látható a pozsonyi Zenei Múzeumban

Megint nem tudjuk eléggé propagálni azt, ami jó – füstölgök magamban, Az Albrecht-család és a házi kamarazenélés hagyományai Pozsonyban című kiállítást nézve. Aztán bosszankodásom alábbhagy, amikor arra gondolok, vajon egy betévedő külföldi, aki semmit sem tud Pozsonyról, megértené-e ennek a kiállításnak az üzenetét? Egy számára ismeretlen muzsikusfamília – jobban mondva két zenész, mert csak apáról és fiúról, Albrecht Sándorról és Jánosról van szó – kottái, könyvei, berendezési tárgyai mennyire lehetnek számára érdekesek? Hisz ilyen, 19. századi polgári miliőt idéző lakásbelsőt nyugati hazájában gyakran láthat, sokkal szebbeket is, az Albrecht-féle családi könyv- és kottatárnál jóval gazdagabbakat is. Még a hangszórókból szóló Albrecht Sándor-művek sem kell, hogy megfogják. Szép, szép, mondhatja, de hát csak amolyan zenei couleur locale, egy kismester a sok közül, mennyi nála jobb zeneszerző van.

Ez a kiállítás nem a külföldieknek, hanem nekünk, ittenieknek szól. Különösen Pozsonynak, és a pozsonyiak közül is legfőként azoknak, akik ellehetetlenítik a zeneiskolákat, konzervatóriumokat, és a Hummel- emlékház múzeumának megszüntetésén, a Hummel Társaság bomlasztásán munkálkodnak. Nem, mégsem nekik. Hisz nekik aztán semmi közük nincs ahhoz, ami Albrechték működésének lényege, ami túlmutat a holt tárgyakon, és ami – fantasztikus csodaként – épp a leépítők, a „racionalizálók” ellenére és ellenében maradt fenn, és élt, él tovább. Meg sem értik, mi az. És nem is fogják megérteni soha, hogy mi volt az a megfoghatatlan valami, ami áthatotta a Káptalan utcai kis ház sokat látott falait, és mágnesként vonzotta a szép iránt fogékony lelkeket. Hogy minek voltak az őrzői és a továbbadói Albrecht Sándor és János.

Az apa élete első felét még olyan korban élte le, amikor büntetlenül lehetett ablakot nyitni Európára, és amikor még Pozsony, ez a több kultúra metszéspontjában álló város maga is Európa volt, egy miniatűr Bécs, pesti beütéssel, amelyet nem került el egyetlen szellemi áramlat sem. Könyvek, kották, külföldi lapok, eszmék cserélődnek a polgári házakban, egy gimnáziumi tanár – mellesleg Dohnányi Ernő apja – egy hallatlan újdonságot, röntgenkészüléket működtet,

egy másik gimnáziumi tanár Lénárd Fülöppel, a majdani Nobel-díjas fizikussal kísérletezget, Lábán Rudolf, a kinetográfia későbbi megalkotója színházi élőképeknél asszisztál, Bartók Béla végre hivatásos zenetanárnál, Erkel Lászlónál tanul... Él és pezseg a város, művészek és tudósok formálódnak a minden újra nyitott, termékeny szellemi közegben, amely azonban nem felejtí a régiek érdemeit sem. Főleg Klein Henrikéit, aki Erkel Ferenc tanára volt, Pozsony zenei életének fő szervezője, az Egyházzenei Védegylet alapítója, kezdeményezője a város hivatásos muzsikussait és zenekedvelőit egybegyűjtő zenei matinéknak, amelyek aztán egy további egylet, a Verein der Pressburger freien Künstler und Sprachlehrer létrehozásának ötletét adták.

Valami ilyen, Kleinhez hasonlóan meghatározó személyiség lett Pozsony zenei életében a Koessler-, Thomán- és Bartók-tanítvány Albrecht Sándor zeneszerző, karnagy és orgonista, a dóm regenschorija, a városi zeneiskola igazgatója. Vendégszerető háza érdekes társaságot vonzott, nemcsak zenészeket, képzőművészeket, hanem mindenféle rendű és rangú entellektüeleket, akik véget nem érő vitákat folytattak művészeti, irodalmi, filozófiai, tudományos kérdésekről, és rendszeresen kamaramuzsikáltak. Ez a közös házi zenélés, amely a polgári otthonokban magától értetődő, sokak által gyakorolt tevékenység volt, és elterjedtsége, jó színvonala pozsonyi specialitásnak számított, szinte teljesen eltűnt a második világégés után. Igaz, eltűnt a régi pozsonyi famíliák többsége is, és az új rendszer nem kedvezett a társas összejöveteleknek.

A megváltozott viszonyok között is fenntartani a letűnt korok értékeit, a válaszfalakat és tilalomfákat nem respektáló nyitottságot, szellemi függetlenséget – ehhez bátorság kellett. Ezt csinálta Albrecht János, és ha igaz, amit Hermann Hesse mond a zenéről, hogy tartást, erőt és méltóságot ad az élet nehézségeinek elviseléséhez, Albrecht tanár úr ezt adta az embereknek. Káptalan utcai háza a művészet aziluma volt, egy békés sziget, amelyet mintha egy jobb, emberibb korból felejtettek volna itt. Itt nem volt vasfüggöny, nem kellett vízum: szabadon lehetett vándorolni korokon és stílusokon át a művészetek végtelen birodalmában. Pedagógusi tevékenysége, tanulmányai, kottakiadásai, a régi századok zeneműveit feltámasztó együttes, a Musica Aeterna létrehozása, vezetése óriási munkabírásról tanúskodtak. „Mégis mindig be lehetett hozzá kopogtatni, valósággal szétosztotta, -ajándékozta magát, szebbé tette az emberek életét” – mondja a kedves teremőr hölgy, aki ezt a látogatóktól, a mester személyes ismerőseitől hallotta. Hogy idejét, szellemi kincseit nem pazarolta méltatlanokra, bizonyítja ez a kiállítás is.

VOJTEK KATALIN